

NORGES HØYESTERETT

Den 17. september 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Arntzen og Thyness i

HR-2025-1779-U, (sak nr. 25-134320STR-HRET), straffesak, anke over dom:

I.

A (advokat Cecilie Nakstad)

B (advokat Rikke Tangen de Vibe)

mot

Påtalemyndigheten

II.

A (advokat Cecilie Nakstad)

B (advokat Rikke Tangen de Vibe)

mot

C (advokat Hege Salomon)

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over domfellelse for frihetsberøvelse, jf. straffeloven § 254.
- (2) A, født 00.00.1997, og B, født 00.00.1995, er tiltalt for medvirkning til grovt bedrageri (straffeloven § 372, jf. § 371 bokstav a, jf. § 15), frihetsberøvelse (straffeloven § 254, jf. § 15) og for misbruk av offentlig kjennetegn (straffeloven § 165, jf. § 15). Etter tiltalen skal alle handlingene ha skjedd som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 79 bokstav c.
- (3) Grunnlaget for tiltalen for bedrageri (post I) lød slik:

«I tidsrom mellom onsdag 10. april 2024 til mandag 29. april 2024 i --- 00 i X, i Dubai og/eller andre steder, i et systematisk samarbeid med en eller flere andre, forledet de C, f. 00.00.1943, til å utføre flere handlinger som samlet sett førte til et tap på kr 5 611 029. De skapte en villfarelse hos henne ved å utgi seg for å være polititjenestemenn fra Økokrim,

fortelle henne at hun var svindlet og at det var overført penger fra hennes konto til en konto i Dubai, og at hun måtte reise med dem til Dubai for å få tilbake pengene. Hun ble pålagt å ikke snakke med noen om dette. De tok henne med til Dubai og sa at svindlerne var på sporet av dem og at de måtte passe på så svindlerne ikke fikk tak i henne. Under oppholdet i Dubai brukte de Cs bankkort til å kjøpe en rekke varer, bla. hos gullsmeder. Bedrageriet er grovt fordi det har medført betydelig økonomisk skade, pågått over lengre tid, det er begått av flere i fellesskap og har et systematisk eller organisert preg, samt innebærer et misbruk av fornærmedes sårbarhet.»

(4) Grunnlaget for tiltalen om frihetsberøvelse (post II) lød slik:

«Til tid og på sted som beskrevet under post I forholdt de seg som der beskrevet. C ble fratatt friheten ved at de skapte en frykt for påståtte gjerningsmenn, tok kontroll over hennes telefon, pc og bankkort, kontrollerte hennes samtaler og hadde kontroll på hotellnøkkelen i Dubai, slik at hennes bevegelsesfrihet ble begrenset.»

- (5) Oslo tingrett avsa 14. januar 2025 dom, der de tiltalte ble frifunnet for frihetsberøvelse, men for øvrig dømt i henhold til tiltalen. B ble idømt fengsel i 3 år og 5 måneder, og til å betale erstatning til DNB Bank ASA og C in solidum med A. A ble dømt til fengsel i 2 år og 9 måneder, og til å betale erstatning til DNB Bank ASA og C in solidum med B.
- (6) Påtalemyndigheten anket dommen for frifinnelsen for frihetsberøvelse. Borgarting lagmannsrett besluttet 28. februar 2025 at anken over bevisbedømmelsen under denne tiltaleposten skulle fremmes til ankeforhandling.
- (7) Borgarting lagmannsrett avsa 30. juni 2025 dom, der de tiltalte ble dømt for overtredelse av straffeloven § 254 om frihetsberøvelse, i tillegg til de forhold som var avgjort ved tingrettens dom. Lagmannsretten kom til samme resultat som tingretten for straffutmålingen og erstatningskravene, med det tillegg at B og A også ble idømt solidarisk ansvar for oppreisningserstatning til C på 150 000 kroner.
- (8) A og B har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. De har begge anket over lovanvendelsen under skyldspørsmålet og anført at handlingene i tiltalens post II ikke rammes av straffeloven § 254. B har i tillegg anket over saksbehandlingen og straffutmålingen. Han anfører at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle under vurderingen av forsettet. Han anfører også at straffen er for streng. A har lagt ned påstand om at anken henvises. B har lagt ned prinsippal påstand om at lagmannsrettens dom oppheves, og subsidiær påstand om at anken henvises. De tiltalte har også krevd ny behandling av oppreisningserstatningen.
- (9) Påtalemyndigheten har i merknader til ankene sluttet seg til lagmannsrettens dom. Det medgis at saken har prinsipielle sider, men anføres at det ikke er nødvendig å prøve dette for Høyesterett.

Høyesteretts ankeutvalgs syn

- (10) Anke over straffedom kan ikke fremmes for Høyesterett uten samtykke fra ankeutvalget. Samtykke skal bare gis når anken reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum.
- (11) De tiltalte ble i tingretten frifunnet for tiltalen for frihetsberøvelse, men domfelt for dette i lagmannsretten. De har dermed ankerett til Høyesterett for dette forholdet, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ankene over lovanvendelsen, og Bs anke over saksbehandlingen, kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.
- (12) Det er utmålt en samlet straff der tiltalen for frihetsberøvelse inngår. Ankeretten omfatter derfor også den samlede reaksjonsfastsettelsen, jf. blant annet HR-2021-2207-U avsnitt 18.

Bs anke over saksbehandlingen

- (13) B har anket over saksbehandlingen. Han mener lagmannsrettens begrunnelse for at B handlet forsettlig i forbindelse med frihetsberøvelsen ikke er i tråd med lovens krav. Det anføres at jo lenger man beveger seg utenfor kjerneområdet til en straffebestemmelse, desto strengere krav må det stilles til vurderingen av om tiltalte har hatt forsett om at handlingen er omfattet av bestemmelsen.
- (14) For bevisvurderingen stilles krav til at domstolen skal angi hovedpunktene i sin bevisvurdering. Det kreves først og fremst at retten gjør rede for de sentrale punktene i bevisvurderingen og kort angir hva som har vært avgjørende. I tilfeller der tingrettens dom var frifinnende, må lagmannsretten i tilstrekkelig grad gjøre rede for sin vurdering på punkter der den konkluderer annerledes, jf. HR-2025-458-A avsnitt 42 og 53.
- (15) Lagmannsrettens flertall kom i saken her til at de tiltalte kunne dømmes etter straffeloven § 254 for frihetsberøvelse. Under drøftelsen av forsettet går det fram at lagmannsrettens flertall fant det bevist at de tiltalte forstod at de ved sin opptreden i realiteten holdt C i fangenskap:

«Flertallet er videre ikke i tvil om at de to tiltalte handlet forsettlig, jf. straffeloven § 22 første ledd bokstav b. Lagmannsretten legger til grunn at de begge holdt det som sikkert eller overveiende sannsynlig at de holdt fornærmede ulovlig frihetsberøvet ved å opptre som norsk politi, ved å frata henne bankkort, PC og telefon og ved å gi henne beskjeder om å ikke forlate hjemmet sitt eller hotellrommene i Dubai. Ved sin opptreden, holdt de i realiteten fornærmede i fangenskap, noe flertallet finner at begge de tiltalte forsto. Lagmannsretten har ved vurderingen blant annet lagt vekt på at det under bevisførselen kom frem at begge de tiltalte fikk overtalt fornærmede om at hun ikke kunne reise hjem, da hun begynte å ytre ønske om det på slutten av Dubai-oppholdet.»
- (16) Ankeutvalget kan ikke se at det er mangler ved denne drøftelsen av de tiltaltes forsett. Gitt den tolkningen av straffeloven som lagmannsrettens flertall bygger på, dekker forsettet ifølge begrunnelsen det som skal til for å overtre bestemmelsen. Begrunnelsen må her ses i sammenheng med den utførlige drøftelsen i dommen av om C i realiteten ble frihetsberøvet

eller ikke. Ankeutvalget finner det enstemmig klart at anken over saksbehandlingen ikke vil føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Bs anke over straffutmålingen

- (17) B har også anket over straffutmålingen, som han anfører har blitt for streng uavhengig av om frihetsberøvelsen regnes med eller ikke.
- (18) Spørsmålet om anken klart ikke vil føre frem, skal på dette punktet vurderes ut fra om det er et åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344 og blant annet HR-2025-804-U avsnitt 36.
- (19) B er dømt for medvirkning til grovt bedrageri, for frihetsberøvelse og for rettsstridig å ha utgitt seg for å være politi. Samtlige forhold er gjort som ledd i en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 79 bokstav c. Ved utmålingen tar lagmannsretten korrekt utgangspunkt i straffskjerpelsesprinsippet, jf. straffeloven § 79 bokstav a. Bedrageriet – som er det alvorligste forholdet B dømmes for – er dermed bærende for straffutmålingen i saken. Siden grove bedragerier varierer i art og alvor, er det ikke angitt et «normalstraffenivå» for slike overtredelser, se HR-2020-1945-A avsnitt 17. Utmålingen av straff for B må derfor bygge på en konkret vurdering hvor det blant annet tas hensyn til størrelsen på det økonomiske tapet, måten bedrageriet er utført på, varigheten og om det ble gjort av en organisert kriminell gruppe.
- (20) Strafferammen for grovt bedrageri er fengsel i 6 år. Lagmannsretten kom til at utgangspunktet i saken her var fengsel i om lag 4 år for medvirkningen til det grove bedrageriet.
- (21) Det er i støtteskrivet pekt på at man har lagt til grunn samme utgangspunkt for straffen som der hvor det har vært bedragerier overfor mange fornærmede og med tilsvarende eller høyere økonomiske tap.
- (22) HR-2022-2468-A gjaldt 65 grove bedragerier og 15 forsøk på grove bedragerier. Av avsnitt 4 i dommen går det fram at bedrageriene ble gjennomført ved at de tiltalte – som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe – i perioden september 2019 – juni 2020

«... forledet en rekke personer til å oppgi fødselsnummer, BankID og/eller annen personlig informasjon ved å utgi seg for å være kundebehandler i vedkommendes bank. De tiltalte benyttet deretter informasjonen til å logge seg inn i den enkelte kontoinnehavers nettbank hvor de overførte store beløp fra ulike bankkonti til konti som de selv disponerte. De fullbyrdede bedrageriene beløp seg totalt til rundt 17,8 millioner kroner».
- (23) Opplysningene ble innhentet per telefon, ikke ved «personlig oppmøte» som i vår sak. Utgangspunktet for straffen ble satt til fengsel et sted mellom 4 og 6 år, jf. HR-2022-2468-A avsnitt 27.
- (24) Bedragerihandlingen i saken her har visse likhetstrekk med de enkelte tilfellene av bedrageri i HR-2022-2468-A. Det kan tilsi at det skal settes et lavere utgangspunkt, fordi det var tale om langt flere fornærmede og høyere tapsbeløp i saken fra 2022.

- (25) Samtidig er bedrageriet i saken her svært alvorlig. De tiltalte oppsøkte C og sa de var fra Økokrim. De ble værende i leiligheten hennes over fem dager, og deretter lurte de henne med til Dubai hvor de var i over en uke. Hun ble fratatt nøkkel til hotellrommet og hadde svært begrenset mulighet til å kontakte familie eller kjente. Tapssummen var 5,6 millioner kroner, og bedrageriene ble utført overfor en eldre kvinne på svært utspekulert vis. Straffen ble satt til fengsel i 3 år og 5 måneder etter at det var tatt hensyn til de andre forholdene og tilståelsen fra B.
- (26) Etter en konkret vurdering fant lagmannsretten at «frihetsberøvelsen isolert sett ikke får utslag for den samlede straffutmålingen».
- (27) Ankeutvalget finner det etter dette klart at det ikke er et åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. straffeprosessloven § 344.
- (28) Siden anken over straffutmålingen og saksbehandlingen heller ikke reiser spørsmål som har betydning utenfor den konkrete saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få anken prøvd i Høyesterett, finner utvalget at anken ikke tillates fremmet, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

As og Bs anke over lovanvendelsen for domfellelsen for frihetsberøvelse

- (29) Anken over lovanvendelsen gjelder tolkningen av straffeloven § 254 om frihetsberøvelse, og kan bare nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre fram.
- (30) Anken over lovanvendelsen fremmes til behandling av Høyesterett i avdeling.

Sivile krav

- (31) Det gis samtykke til ny behandling av erstatningskravet i straffesaken for Høyesterett.

S L U T N I N G

Ankene over straffedommen tillates fremmet for lovanvendelsen.

Anken over straffedommen fra B over saksbehandlingen og straffutmålingen nektes fremmet.

Det gis samtykke til ny behandling av erstatningskravet i straffesaken for Høyesterett.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)